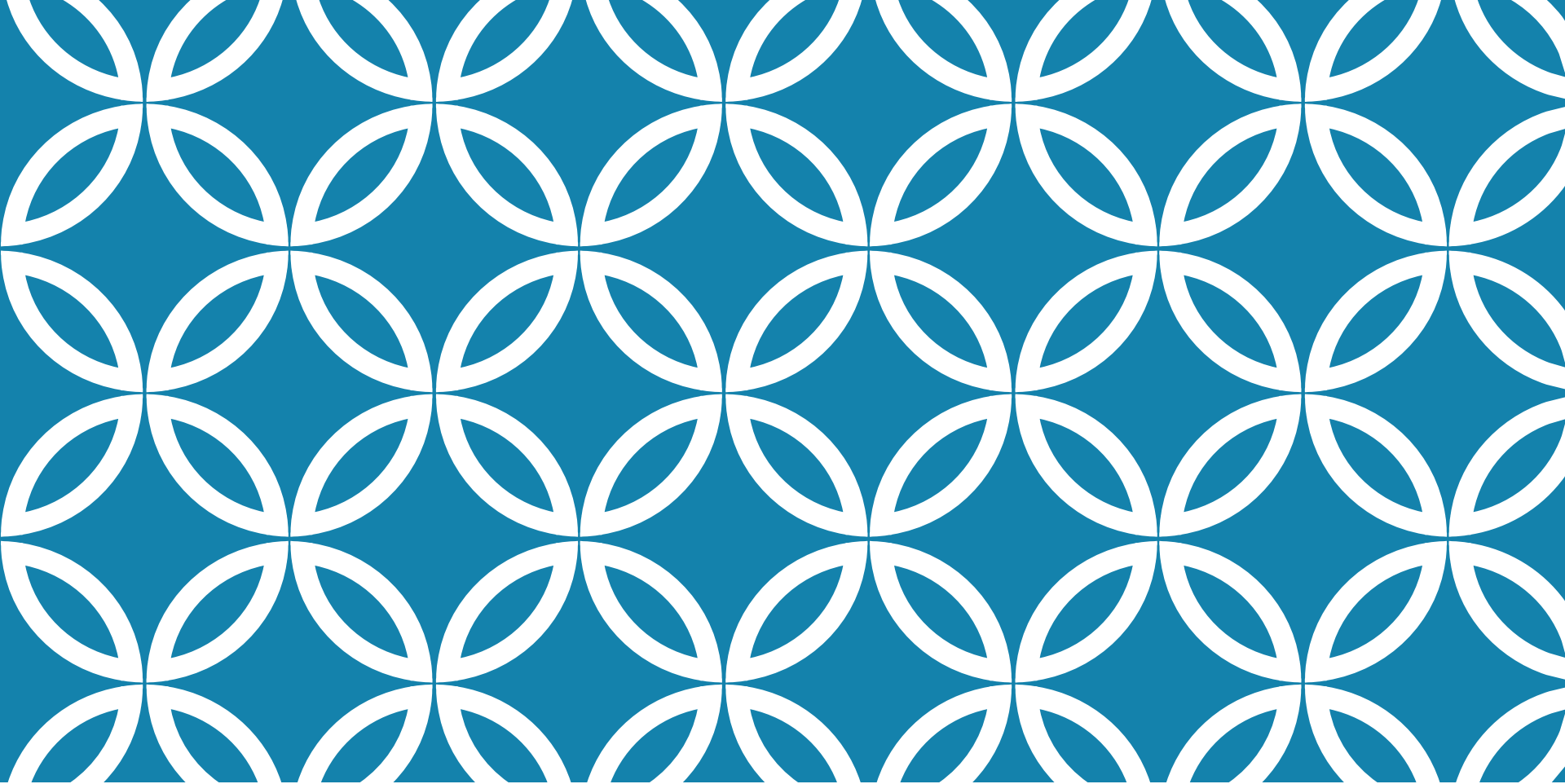

LÄÄKEAINEIDEN VAIKUTUKSET JA HAITTAVAIKUTUKSET

EDUKO

Kaisa-Leea Kurko

LÄÄKEAINEEN VAIKUTUS

Lääkehoito perustuu usein elimistön oman toiminnan **lisäämiseen** tai **estämiseen**

Lääkeaineet sitoutuvat elimistön solujen vastaanottokohtiin eli reseptoreihin 2.1.

Agonistiksi kutsutaan lääkeainetta tai elimistön omaa välttämättäainetta, joka sitoutuu reseptoriin ja saa aikaan reseptorin aktivoitumiselle tyypillisen vasteen.

Antagonistilla tarkoitetaan lääkeainetta, joka salpaa reseptorin eli estää agonistin toimintaa

VASTE JA TEHO

VASTE:

tarkoitetaan elimistön, elimen,
kudoksen tai solun reaktioita
lääkeaineeseen

Lääkeaineen **TEHO** kuvaa lääkkeestä
saadun vasteen suuruutta

TOLERANSSI

Joitakin lääkaineita kohtaan kehittyy säännöllisessä käytössä **toleranssi**

Elimistön lääkevalmisteesta saavuttama vaste pienenee, vaikka annokset pysyvät saman suuruisina

Sietokyvyn kasvaessa potilas tarvitsee yhä suurempia lääkeannoksia, jotta toivottu vaikutus saavutetaan

RESISTENSSI

Tarkoittaa lääkkeen toivotun vaikutuksen puuttumista tai vähentymistä

Usein resistenssi kasvaa hoidon aikana

E erityisesti ongelma mikrobi- ja syöpälääkkeiden käytössä

Esim. mikrobissa on erityisiä kantoja, joihin antibiootti ei pure (MRSA)

LÄÄKKEIDEN AIHEUTTAMIA HAITTAVAIKUTUKSIA

Lääkehoitoon kuuluu aina **hyöty-haittasapainon** arviointi (vrt. esim. solunsalpaajat)

Lähihoitajan tärkeä osata seurata sekä myönteisiä vaikutuksia, että haittavaikutuksia (s.168)

- a) HAITTAVAIKUTUS (monesti lääkkeen tunnettu vaikutusmekanismi)
- b) VAKAVA HAITTAVAIKUTUS
- c) ODOTTAMATON HAITTAVAIKUTUS

TAVALLISIMMAT HAITTAVAIKUTUKSET

1. Allergia ja iho-oireet

- Nokkosrokko eli urtikaria
- Anafylaksia (s.170)

2. RS-kanavan oireet

- Vatsaärsytys, pahoinvointi, ummetus, ripuli, suun kuivuminen

3. Päänsärky

LÄÄKKEIDEN HAITALLISIA YHTEISVAIKUTUKSIA

Kahden tai useamman lääkkeen samanaikaiseen käyttöön voi liittyä haitallisia yhteisvaikutuksia

Joskus myös hyödyllisiä →

Lääkkeen **yhteisvaikutusten** eli **interaktiotilanteiden** tunnistamiseen on esim. *Pharmaca Fennicassa* taulukoita

SFINX - Lääkeaineiden yhteisvaikutukset

RAVINTO JA LÄÄKKEET

- Itse ruokailu voi vaikuttaa imeytymiseen ja tehon heikkenemiseen (JOPA 2t ennen ateriaa!)
- Veden kanssa
- Joskus ruokailu kuitenkin vähentää haittavaikutusten syntyä (s.179)
- K-vitamiini, greippi- ja karpalomehu, maitotuotteet, runsaskuituinen ravinto

ALKOHOLI JA LÄÄKKEET (S. 180)

Alkoholi voi muuttaa lääkeaineiden vaikutuksia

Lääkeaine voi muuttua alkoholin vaikutuksesta

Yhteisvaikutukset mahdollisia jo pienen alkoholimäärän kanssa

Käytännössä vain tietyt lääkeryhmät ongelmallisia

Ei syytä turhaan ”pelkoon” esim. antibioottien kanssa (Huom! Metronidatsoli: FLAGYL® ja nitrofurantoiini: NITROFUR-C® → antabus reaktio)

ALKOHOLI JA LÄÄKKEET

Selvästi haitallisia yhdessä alkoholin kanssa (s. 180):

- Keskushermostoa lamaavat lääkkeet
 - Unilääkkeet, antihistamiinit
 - Psyykelääkkeet, dekstropropoksifeeni (Abalgin®)
- Diabeteslääkkeet (hypoglykemia)
- Tulehduskipulääkkeet (vatsan limakalvovauriot)

RISKILÄÄKERYHMIÄ

ANTIKOAGULANTIT

OPIAATIT

RAUHOITTAVAT

INSULIINI

METOTREKSAATTI

SYTOSTAATIT